

Daarover sprak van Mook met de koningin, kort na haar terugkeer in Engeland. Hij bepleitte een duidelijke 'verklaring over de bouw van het koninkrijk' (een verklaring dus waarin een nieuwe staatsrechtelijke structuur aangegeven zou worden). 'De koningin', zo rapporteerde hij aan zijn ambtgenoten,

'bleek er de voorkeur aan te geven om een slag om de arm te houden, maar spreker geeft de voorkeur aan één omlijnd plan, op te maken vóór de bevrijding. Zonder dat zou men groot kwaad doen aan de bevolking der bezette gebieden. Het moment dier bevrijding moet niet een scherm zijn, waarbij men zich weinig interesseert voor wat er achter ligt.'

Albarda vroeg toen wat dat 'omlijnd plan' betekenen zou voor de rijksconferentie; van Mook antwoordde, 'dat de regering nu reeds kan vaststellen wat aan die rijksconferentie zal worden voorgelegd . . . Heeft men geen denkbeelden, dan ontstaat een vacuüm.'¹

Er werd goedgevonden dat van Mook *zijn* denkbeelden op schrift zou stellen. Er waren op dat moment al allerlei stukken in voorbereiding waartoe van Mook een werkgroep gevormd had waarvan, behalve hijzelf, een aantal van diegenen met wie hij Indië verlaten had, deel uitmaakten — *niet* mr. W. G. Peekema, een van de vier hoofdamtbenaren van het Haags departement van koloniën die in de Meidagen van '40 in opdracht van minister Welter naar Londen waren uitgeweken, en die aldaar Welters naaste adviseur was geworden. Vóór de oorlog had hij, zij het dat hij vond dat voor Indië enig perspectief moest worden geopend, van Starckenborgh gestijfd in diens afwijzing van de petitie-Soetardjo² en in '40-'41 was hij, ter bevordering van het behoud van Nederlands overheersende positie in Indië, voorstander geweest van een zekere vorm van aanvaarding van Duitslands leiderschap in Europa en van een politiek van *appeasement* jegens Japan. Nu bleek hij (hij liet zich niet terzijde schuiven!) wat de positie van Indië betrof, er radicale denkbeelden op na te houden: Nederland moest, meende hij, Indië's recht op onafhankelijkheid erken-

¹ Ministerraad: Notulen, 2 sept. 1942. ² In Indië was Peekema laatstelijk, d.w.z. van '33 tot '37, regeringsgemachtigde voor algemene zaken bij de Volksraad geweest: woordvoerder dus eerst van gouverneur-generaal de Jonge, nadien van gouverneur-generaal van Starckenborgh.